

PUOLUEHALLITUKSEN ESITYS:

Tulevaisuus rakentuu oikeista ratkaisuista

Huomisen Suomi on turvallinen pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta, joka on hyvä niin lapsille, nuorille, työkäisille kuin ikäihmisille. Korkea osaaminen ja innovaatiot tekevät Suomesta edistyksellisen suunnannäyttäjän, olemme useilla mittareilla maailman kärkeä.

Suomi luottaa omiin vahvuuksiinsa ja osaa hyödyntää niitä. Suomalaiset luottavat siihen, että kunhan tehdään oikeita asioita, visaisiinkin pulmiin löytyy ratkaisuja.

Suomessa voi toteuttaa unelmiaan. Myös tulevien sukupolvien hyvinvoinnista kannetaan vastuu. Turvallisuudesta on huolehdittu niin sisäisesti kuin rajoillamme.

Kokoomuksen visio tulevaisuuden Suomesta rakentuu osaamiselle, työlle ja yrittäjyydelle. Työ ja yrittäjyys luovat hyvinvoinnille kestävä perustan. Kun perustan kestävydestä pidetään huolta, pystymme turvaamaan laadukkaan koulutuksen, toimivat terveystalvelut ja hoivan sitä tarvitseville.

Suomen menestyksen reseptissä tärkein ainesosa on aina ollut osaaminen ja näin on jatkossakin. Tulevaisuuden Suomessa on nykyistä korkeampi osaamisen taso: joka toisella nuorella on korkeakoulututkinto ja jokaisella nuorella vähintään toisen asteen tutkinto. Laadukas varhaiskasvatus ja vahva perusopetus takaavat, että jokaisella peruskoulusta valmistuvalla on jatko-opintoihin riittävä luku-, kirjoitus- ja laskutaito. Lapsille ja nuorille pystytään tarjoamaan yksilöllistä tukea. Nuorten pahoinvointiin, elämänhallinnan ongelmiin ja riskiin syrjäytyä puututaan tehokkain keinoin.

Suomi on maa, jossa nuorilla on valoisa näkemys tulevaisuudesta, ja jossa esimerkiksi perhehaaveista rohjetaan tehdä totta.

Työmarkkinauudistukset, mittavat panostukset tutkimukseen ja kehitykseen, yrittämisen esteiden raivaaminen ja työhön kannustava veropolitiikka ovat antaneet talouden kasvulle ja työllisyydelle uutta vauhtia. Suomalaista omistajuutta ja yrittäjyyttä arvostetaan. Suomi on houkutteleva investointikohde, ja pärjäämme hyvin erityisesti globaalissa kilpailussa puhtaan energian investoinneista. Suomi on kiinnostava ja haluttu työmarkkina myös kansainvälisille osaajille.

Palkkatyö on kannattavaa ja sillä pystyy kartuttamaan myös varallisuutta. Eläkeiän saavuttaneet pysyvät aiempaa pidempään työelämän piirissä ja aktiivisina toimijoina myös muussa yhteiskunta- ja kulttuurielämässä. Terveysthuolto ja vanhusten hoiva on järjestetty toimivalla, ajanmukaisella tavalla.

Tulevaisuuden Suomessa suuret kaupunkikeskukset ovat luovuuden keskittymiä, joissa syntyy uusia ajatuksia ja innovaatioita. Koko Suomi on elinvoimainen, ja alueet pystyvät menestymään omia vahvuuksiaan hyödyntämällä. Kansalaisyhteiskunta on vahva ja vireä, ja kulttuuri lisää hyvinvointia.

Suomen kehitys on niin ekologisesti, sosiaalisesti kuin taloudellisesti aiempaa kestävämpää. Onnistumme yhdistämään pienet päästöt ja paranevan elintason. Toimimme aktiivisesti luontokadon torjumiseksi ja lajien monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Suomi on ottanut hyvinvoinnissa muiden Pohjoismaiden etumatkaa kiinni. Uusien toimintatapojen hyödyntämisessä olemme maailman kärkimää.

Suomi on aktiivinen EU:n ja Naton jäsen, joka luo turvallisuutta ja vakautta lähialueellaan. Toimimme Euroopan unionissa ja puolustusliitossa tavoitteellisesti ja lännen yhtenäisyyttä vahvistavasti.

Edistämme oikeusvaltion, demokratian ja ihmisoikeuksien toteutumista niin Euroopassa kuin globaalisti.

Olemme pitäneet huolta vahvasta omasta maanpuolustuksesta, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja kansalaisten vahvaan maanpuolustustahtoon. Suomea ja kansakuntana olemme vahvistaneet kriisinkestävyttämme ja hyvin varautuneena pärjäämme myös epävarmoina maailmanaikoina.

Euroopan unioni on edelleen tärkein arvoyhteisömme. Olemme aktiivisella vaikuttamistyöllä onnistuneet parantamaan EU:n päätöksentekokykyä ja tehokkuutta ja siten vahvistaneet Euroopan vaikutusvaltaa maailmassa. Eurooppalaisessa yhteistyössä keskitytään kysymyksiin, joissa yhteinen päätöksenteko tuottaa lisäarvoa. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjunta, vapaakaupan edistäminen ja monet maahanmuuttoon liittyvät kysymykset hoituvat parhaiten yhdessä.

Turvallinen ja hyvinvoiva Suomi on toimintakykyinen maa, jossa ihmiset luottavat niin omaan kuin Suomenkin tulevaisuuteen. Tiedämme pärjäävämmme tiukoissakin paikoissa. Tätä tulevaisuutta olemme aktiivisesti rakentaneet kokoomuksen arvojen mukaisella määrätietoisella työllä niin paikallisesti, eduskunnassa kuin Euroopan unionissa.

Tilannekuva

Suomi on viime vuosina menestynyt erilaisissa vertailuissa pääosin erinomaisesti, olipa kyse sitten yhteiskunnallisesta vakaudesta, vapaudesta, onnellisuudesta tai turvallisuudesta. Järjestäytyntä rikollisuutta on vähän, ja oikeuslaitoksemme on maailman riippumattomin. Meillä on hyvä hallinto, vapaa media ja vahva inhimillinen pääoma. Meillä on maailman puhtain ilma ja parhaat vesivarat.

Taloudenpidossa Suomi ei ole onnistunut. Suomi on vaarallisesti velkaantunut maa, ja velkaantuminen uhkaa suomalaisten hyvinvointia, turvallisuutta ja tulevaisuutta. Suomessa velan suhde bruttokansantuotteeseen lähenee 80 prosenttia, esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa vastaava luku on noin 30 prosenttia. On selvää, että tulevien sukupolvien piikkiin eläminen on saatava loppumaan.

Suomen talous ei ole reaalisesti kasvanut vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen, 16 vuoteen. Velkaantumisen pysäyttämisen lisäksi Suomi tarvitsee kasvua vauhdittavia toimia. Tarvitsemme lisää investointeja, yrittäjyyttä ja työtä. Talouden saaminen pysyvästi kestäväälle uralle vaatii pitkäaikaista sitoutumista ja määrätietoisia toimia.

Niukassa taloustilanteessa moni kantaa huolta omasta toimeentulostaan ja palveluiden rapautumisesta.

Väestön ikääntyminen lisää vaikeuserrointa. Vauvoja syntyy yhä vähemmän ja työikäisten osuus väestöstä pienenee. Suomi kohtaa väestön ikärakenteen muutoksen voimakkaammin ja nopeammin kuin useimmat muut länsimaat. Ennusteiden mukaan Suomen väkiluku kääntyisi laskuun vuonna 2031, mikäli väestön kehittyminen pysyy nykyisellä tasolla. Syntyvyyden voimakas lasku vaikuttaa muun muassa Suomen eläkejärjestelmään ja luo nousupainetta verorasitukseen.

Väestön ikääntyminen haastaa myös palvelujärjestelmää. Erityisesti sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tarve kasvaa samaan aikaan, kun osaavasta sote-henkilöstöstä on huutava pula. Suomen palvelujärjestelmä kesti koronapandemian verrattain hyvin, mutta suuri kysymys on, miten se kestää kalliiksi osoittautuneet sote-maakuntamallin. Sotessa valmista on vain hallintomalli, hyvinvointialueiden on tehtävä työ toimivien ja kustannustehokkaiden palvelujen turvaamiseksi.

Vaikka suurin osa suomalaisista lapsista ja nuorista voi hyvin, huoli heistä, jotka eivät voi, on suuri. Nuorten pahoinvointi, näköalattomuus ja syrjäytyminen ovat kehityskulkuja, joihin Suomella ei ole varaa, ei inhimillisesti eikä taloudellisesti.

Teknologinen kehitys ja tieteen edistysaskeleet tuovat mukanaan paljon hyvää, varsinkin Suomen kaltaisille kehittyneille maille. Samalla ne herättävät kuitenkin kysymyksiä muun muassa työn tulevaisuudesta. Pystymmekö valjastamaan uuden teknologian mahdollisuudet täysimääräisesti kasvattamaan hyvinvointia ja miten varmistamme, että kaikki pysyvät mukana kehityksessä.

Maailmanlaajuisesti ilmastonmuutos, jäteongelmat ja muut ihmisen toiminnasta aiheutuvat ympäristöhaitat vaativat nopeita ja tehokkaita ratkaisuja. Ne myös heikentävät ihmisten asuin- ja elinympäristöjä. Ympäristöongelmat ovat kasvava riski niin talouden, terveyden kuin turvallisuuden näkökulmasta. Epävakaat olot maailmalla heijastuvat myös Suomeen talouden heilahteluiden, muuttoliikkeen ja rajat ylittävän rikollisuuden kautta.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristöä leimaavat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Lähi-idän konfliktit sekä globaalien lännen ja idän vastakkainasettelun tiivistyminen. Suomelta tilanne edellyttää aktiivista osallistumista kansainväliseen turvallisuusyhteistyöhön erityisesti EU:ssa, Natossa ja YK:ssa.

Venäjä on arvaamaton ja vihamielinen naapuri, joka pyrkii hyödyntämään Euroopan haavoittuvuuksia ja tekee kyber- ja hybridihyökkäyksiä sekä disinformaatiokampanjoita lisätäkseen epäluottamusta poliittista johtoa ja viranomaisia kohtaan länsimaissa. Itärajan, EU-ajan ja Nato-ajan turvaaminen on noussut keskeiseksi kysymykseksi. Kansalaisten turvallisuus on nähtävä perusoikeutena, joka julkisen vallan on taattava. Se vaatii jatkuvasti ajantasaisia valmiuksia vastata niin perinteisiin kuin uudenlaisiin uhkiin.

Arvo-, turvallisuus- ja talousyhteisömme Euroopan unioni on sekin monien haasteiden edessä. Koronakriisin jäljet ovat pitkät, ja nyt joudumme kohtaamaan Euroopan muuttuneen turvallisuustilanteen. Tähän asti EU-maat ovat kyenneet toimimaan verrattain yhtenäisesti, mutta yhtenäisyyden ylläpitämiseksi vaaditaan paljon työtä.

Tosiasiat on tunnustettava, mutta epävarma maailmantilanne ja huoli tulevasta eivät saa ajaa apatiaan ja menneeseen takertumiseen. Päinvastoin, meidän on löydettävä ongelmiin ratkaisuja, rohjettava uudistaa rakenteita ja etsittävä nykyistä parempia toimintatapoja. Työ on tehtävissä, pystymme siihen kyllä. Kokoomus on valmis tähän vastuuseen.

Visio koronan jälkeisestä Suomesta

Koronakriisistä selvinnyt ja yhdessä uudelleen rakennettu Suomi on hyvinvoiva, tasa-arvoinen ja turvallinen maa. Se on uudistunut työllä, yritteliäisyydellä sekä tiedolla ja teknologialla, mutta myös vastuullisella ja välittävällä asenteella. Vallitseva ilmapiiri Suomessa on tulevaisuuteen uskova, kannustava ja luova. Sen sijaan, että maassa nähdään ongelmia, yhä useampi näkee ratkaisuja.

Suomen koulutustaso on noussut, joka toisella suomalaisella on korkeakoulututkinto ja jokaisella suomalaisella nuorella vähintään toisen asteen tutkinto. Perheet voivat hyvin, ja niillä on tarvitessaan mahdollisuus saada ennaltaehkäisevää ja oikea-aikaista tukea. Jokainen lapsi saa hyvät valmiudet opinpolulle varhaiskasvatuksesta sekä mahdollisuuden harrastaa. Jokaisella peruskoulusta valmistuvalla on jatko-opintoihin riittävä luku-, kirjoitus- ja laskutaito. Suomi on maa, jossa kasvaa tasapainoisia, avarakatseisia ja kansainvälisiä nuoria, joilla on laaja-alainen osaaminen ja jotka kykenevät itsenäiseen ongelmanratkaisuun ja elämänhallintaan. Suomessa on Euroopan matalin nuorisotyöttömyys.

Suomi on kriisien jälkeen saatu jälleen kasvuun panostamalla koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin, keventämällä verotusta ja poistamalla työn, yrittämisen ja muun toimeliaisuuden esteitä. Suomalaista omistajuutta pidetään tärkeänä ja arvossaan. Maastamme on tullut jälleen houkutteleva ja kansainvälisesti kiinnostava investointien kohde. Jokaisella suomalaisella on mahdollisuus vaurastua palkkatyöllä ja yrittämällä. Senioreita arvostetaan, ja eläkeiän saavuttaneet tuovat kokemustaan ja osaamistaan niin työelämään kuin muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan. Jokainen voi luottaa siihen, että saa ikääntyä arvokkaasti ja saa tarvitsemaansa hoivaa.

Suomen suuret kaupunkikeskukset tunnetaan siitä, että ne ovat Euroopan luovimpia paikkoja, joissa syntyy jatkuvasti uusia ajatuksia ja innovaatioita. 2020-luvulla kaupunkien tärkeimmäksi polttoaineeksi on muodostunut henkinen pääoma. Kansalaisyhteiskunta on vahva, kaupungeissa on vireää kansalaistoimintaa, ja kulttuurin merkitys on noussut. Vastakkainasettelua kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä ei ole. Kaikki kotiseudut ovat tärkeitä, ja kaikki alueet menestyvät omia vahvuuksiaan hyödyntämällä.

Tulevaisuuden Suomi on kestävä kehityksen yhteiskunta. Kaiken yhteiskunnallisen toiminnan läpäisee ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys. Olemme oppineet elämään niin, että luonnon monimuotoisuus ja ihmiselämä ovat sopusoinnussa keskenään. Suomi on onnistunut yhdistämään pienenevät päästöt ja paranevan elintason. Suomi on hyvinvoinnissa muiden Pohjoismaiden tasolla ja maailman kärkeä uusien toimintatapojen hyödyntämisessä.

Suomi on osaamisella menestynyt aktiivinen kansainvälinen toimija, joka luo turvallisuutta erityisesti omille lähialueilleen. Suomi edistää oikeusvaltion, demokratian ja ihmisoikeuksien toteutumista globaalisti niin kahdenvälisesti kuin Euroopan unionin ja kansainvälisten järjestöjen kautta. Suomi on jäsen kaikissa keskeisissä läntisen yhteistyön järjestöissä, myös Natossa.

Suomi on maailman turvallisimaa ja vahvimman oikeusvaltion. Vaikka maailma on entistäkin keskinäisriippuvaisempi, Suomi on pystynyt vastaamaan tehokkaasti kansainvälistä turvattomuutta luoviin ilmiöihin. Suomessa on kyvykäs ja laaja, asevelvollisuuteen perustuva armeija, ja kansalaisten maanpuolustustahto on korkealla. Ihmiset luottavat toisiinsa, ja myös viranomaisiin ja instituutioihin luotetaan.

Suomi on toiminnallaan asettanut esimerkin, miten maa voi olla menestyvä ja toteuttaa kestävä kehityksen päämääriä samalla, kun ihmiset ovat vapaita ja kansalaisyhteiskunnat kunniallisia. Euroopan Unioni lukeutuu maailman johtaviin toimijoihin niin ulkopoliittisessa kuin taloudessakin. Eurooppalainen yhteistyö on keskittynyt kysymyksiin, joissa yhteinen päätöksenteko tuottaa lisäarvoa. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen, vapaakaupan ja maahanmuuton kysymyksiin on löydetty kestäviä, rajat ylittäviä ratkaisuja.

Uudelleen rakennettu Suomi on maa, jossa innostus on voittanut lannistuksen ja positiivisuus negatiivisuuden. Siihen on johtanut kokoomuksen arvojen mukainen pitkäjänteinen työ niin kunnissa, eduskunnassa kuin Euroopan unionin tasolla.

Tilannekuva

Suomi on viime vuosien erilaisissa vertailuissa menestynyt pääasiassa loistavasti. Tilastokeskuksen keräämien vertailutietojen mukaan Suomi on maailman vakain, vapain, onnellisin ja turvallisimaa. Suomessa on vähiten järjestäytyneitä rikollisuuksia. Oikeuslaitoksemme on maailman riippumattomin. Olemme maailman lukutaitoisin kansa, ja meillä on eniten inhimillistä pääomaa. Suomessa on maailman puhtain ilma.

Samaan aikaan näemme, miten aivan liian moni jää syrjään ja vähäosaiseen asemaan. Nuoret tuntevat huolta siitä, löytyykö kaikille mielekästä työtä ja riittävätkö omat taidot tulevaisuudessa. Uskaltaako perustaa perheen ja toteuttaa haaveen omista lapsista? Ihmisarvoisen elämän edellytykset myös elämän viimeisinä vuosina huolettavat. Moni miettii, uskaltaako luottaa siihen, että kun oma toimintakyky ei vanhana enää riitä itsenäiseen pärjäämiseen, ovatko riittävät palvelut silloin saatavilla.

Eriyisen huolen aiheena on, pystytäänkö kaikkein heikoimmista ja sairaimmista huolehtimaan tilanteessa, jossa esimerkiksi äkillisesti leviävä tartuntatauti kuormittaa terveydenhoitojärjestelmän ja koko yhteiskunnan voimavarat äärimilleen. Alkuvuonna 2020 koronapandemia toi esiin yhteiskuntien haavoittuvuuden tällaisissa tilanteissa kaikkialla maailmassa. Suuri kysymys on, onko tällaisiin uhkiin varauduttu riittävän hyvin.

Ihmiskunnalle ja varsinkin Suomen kaltaisille kehittyneille maille tieteen edistysaskelet ja teknologinen kehitys ovat tuoneet valtavasti hyvää. Samalla on noussut yhä suuremmaksi huolenaiheeksi kysymys siitä, riittääkö kaikille tulevaisuudessa mielekästä ja elannon tarjoavaa työtä. Suuri kysymys on, pystymmekö ottamaan kaiken tarjolla olevan hyödyn uuden teknologian mahdollisuuksista ja samalla varmistamaan, että kehityksen kyydissä pysyvät mukana muutkin kuin vain eturivin osaajat.

Maailmanlaajuisesti ilmastonmuutos ja jäteongelma sekä muut ihmisen toiminnasta aiheutuvat ympäristöhaitat vaarantavat ekosysteemejä ja luonnon monimuotoisuutta. Samalla ne heikentävät ihmisten asuin- ja elinympäristöjä. Ympäristöongelmat ovat kasvava riski niin talouden, terveyden kuin turvallisuuden näkökulmasta. Epävakaat olosuhteet maailmalla heijastuvat myös Suomeen talouden heilahteluiden, muuttoliikkeiden ja rajat ylittävän rikollisuuden kautta. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristöä leimaavat tiivistyvä vastakkainasettelu Yhdysvaltain ja Kiinan välillä, Venäjän ja Turkin politiikan arvaamattomuus, monenkeskisen yhteistyön haasteet sekä kauppapolitiikan rajoitusten valjastaminen suurvaltapolitiikan välineiksi. Tilanne edellyttää Suomelta aktiivista ulkopoliittikkaa sekä vahvaa tukea Euroopan unionin yhteisille linjauksille.

Vaikka Suomessa olemmekin onnistuneet kulkemaan kohti ympäristön kannalta kestävää taloutta, meillä on vielä paljon annettavaa ilmasto- ja ympäristövastuun vahvistamisessa. Tämä koskee niin oman elämäntapamme kestävyyttä kuin ratkaisujen kehittämistä maailmanlaajuisiin ongelmiin. Olemme tällä hetkellä maailman turvallisimaa maa, mutta emme voi sulkea silmiämme nykyajan uhkakuvilta. Kansalaisten turvallisuus on nähtävä perusoikeutena, joka julkisen vallan on taattava. Se vaatii jatkuvasti ajantasaisia valmiuksia vastata niin perinteisiin kuin uudenlaisiin uhkiin.

Suomelle tärkein arvo-, turvallisuus- ja talousyhteisö Euroopan unioni on tienhaarassa. Koronakriisin jälkeinen EU:n uudelleenrakennus voi pahimmillaan syventää EU:n jäsenvaltioiden välisiä ristiriitoja peruuttamattomasti. Jäsenvaltiot tulevat lähivuosina keskittymään koronakriisin aiheuttamien vahinkojen korjaamiseen, mikä saanee EU:n kääntymään sisäänpäin. EU:n kasvava sisäänpäin kääntyneisyys tulee lisäämään unionin haavoittuvuutta.

EU:n lähialueiden levottomuudet uhkaavat pahentua koronaviruksen leviämisen ja ilmastonmuutoksen sekä alueellisten voimapolitiittisten intressien ajamisen vaikutuksesta. Esimerkkejä seurauksista ovat hallitsemattomat väestönlikkeet, terrorismi, järjestäytynyt rikollisuus ja ihmiskauppa. Nämä puolestaan voivat nopeasti lisätä Euroopan sisäisiä poliittisia jännitteitä, jotka voivat viivästyttää EU:n palautumista koronakriisistä. On myös varauduttava siihen, että EU:n ulkopuoliset toimijat saattavat pyrkiä hyötymään Euroopan tämänhetkisestä haavoittuvuudesta. Ne voivat esimerkiksi käynnistää kyberhyökkäyksiä ja disinformaatiokampanjoita lisätäkseen

eurooppalaisten epäluottamusta poliittista johtoa ja viranomaisia kohtaan niin kansallisella kuin EU:n tasolla.

Suomi ikääntyy vauhdilla, vauvoja syntyy yhä vähemmän ja työikäisten osuus väestöstä vähenee. Suomi kohtaa väestön ikärakenteen muutoksen voimakkaammin ja nopeammin kuin useimmat muut länsimaat. Ennusteiden mukaan Suomen väkiluku kääntyisi laskuun vuonna 2031, mikäli väestön kehittyminen pysyy nykyisellä tasolla. Syntyvyyden voimakas lasku vaikuttaa myös Suomen eläkejärjestelmään, kun tulevana vuosikymmeninä maksajia on yhä vähemmän suhteessa eläkkeensaajiin.

Työeläkemaksujen nousu tulevaisuudessa vaikuttaisi heikentävästi yritysten työllistämisedellytyksiin ja palkansaajien ostovoimaan. Matala syntyvyys luo nousupainetta myös verorasitukseen. Väestörakenteen muutos vaikuttaa Suomessa kaikkeen. Meidän on tehtävä nopeasti vaikuttavia ja voimakkaita toimia, jotta voimavaramme vahvistuvat ja pysyvät kasvavien tarpeiden tahdissa mukana.

Huoli tulevasta ei saa ajaa apatiaan eikä viedä kykyämme löytää mahdollisuuksia toimia paremmin ja ratkaista ongelmat. Epävarmuutta aiheuttavien muutosten pelko ei saa surmentaa järkeämme. Tosiasiat on kohdattava sellaisinaan silloinkin, kun ne ovat toiveidemme vastaisia.

Suomi ja me suomalaiset pystymme tekemään oman osamme. Haluamme ryhtyä rakentamaan Suomesta ja koko maailmasta parempaa niin ihmiselle kuin luonnolle ympärillämme. Se vaatii oikeaa tilannearviota, kykyä tehdä parhaaseen tietoon perustuvia ratkaisuja ja tahtoa myös toteuttaa niitä. Kokoomus on valmis tähän vastuuseen.

NYKYINEN TEKSTI:

Visio koronan jälkeisestä Suomesta

Koronakriisistä selvinnyt ja yhdessä uudelleen rakennettu Suomi on hyvinvoiva, tasa-arvoinen ja turvallinen maa. Se on uudistunut työllä, yritteliäisyydellä sekä tiedolla ja teknologialla, mutta myös vastuullisella ja välittävällä asenteella. Vallitseva ilmapiiri Suomessa on tulevaisuuteen uskova, kannustava ja luova. Sen sijaan, että maassa nähdään ongelmia, yhä useampi näkee ratkaisuja.

Suomen koulutustaso on noussut, joka toisella suomalaisella on korkeakoulututkinto ja jokaisella suomalaisella nuorella vähintään toisen asteen tutkinto. Perheet voivat hyvin, ja niillä on tarvittaessa mahdollisuus saada ennaltaehkäisevää ja oikea-aikaista tukea. Jokainen lapsi saa hyvät valmiudet opinpolulle varhaiskasvatuksesta sekä mahdollisuuden harrastaa. Jokaisella peruskoulusta valmistuvalla on jatko-opintoihin riittävä luku-, kirjoitus- ja laskutaito. Suomi on maa, jossa kasvaa tasapainoisia, avarakatseisia ja kansainvälisiä nuoria, joilla on laaja-alainen osaaminen ja jotka kykenevät itsenäiseen ongelmanratkaisuun ja elämänhallintaan. Suomessa on Euroopan matalin nuorisotyöttömyys.

Suomi on kriisien jälkeen saatu jälleen kasvuun panostamalla koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin, keventämällä verotusta ja poistamalla työn, yrittämisen ja muun toimeliaisuuden esteitä. Suomalaista omistajuutta pidetään tärkeänä ja arvossa. Maastamme on tullut jälleen houkutteleva ja kansainvälisesti kiinnostava investointien kohde. Jokaisella suomalaisella on mahdollisuus vaurastua palkkatyöllä ja yrittämällä. Senioreita arvostetaan, ja eläkeiän saavuttaneet

tuovat kokemustaan ja osaamistaan niin työelämään kuin muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan. Jokainen voi luottaa siihen, että saa ikääntyä arvokkaasti ja saa tarvitsemaansa hoivaa.

Suomen suuret kaupunkikeskukset tunnetaan siitä, että ne ovat Euroopan luovimpia paikkoja, joissa syntyy jatkuvasti uusia ajatuksia ja innovaatioita. 2020-luvulla kaupunkien tärkeimmäksi polttoaineeksi on muodostunut henkinen pääoma. Kansalaisyhteiskunta on vahva, kaupungeissa on vireää kansalaistoimintaa, ja kulttuurin merkitys on noussut. Vastakkainasettelua kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä ei ole. Kaikki kotiseudut ovat tärkeitä, ja kaikki alueet menestyvät omia vahvuuksiaan hyödyntämällä.

Tulevaisuuden Suomi on kestävä kehityksen yhteiskunta. Kaiken yhteiskunnallisen toiminnan läpäisee ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys. Olemme oppineet elämään niin, että luonnon monimuotoisuus ja ihmiselämä ovat sopusoinnussa keskenään. Suomi on onnistunut yhdistämään pienenevät päästöt ja paranevan elintason. Suomi on hyvinvoinnissa muiden Pohjoismaiden tasolla ja maailman kärkeä uusien toimintatapojen hyödyntämisessä.

Suomi on osaamisella menestynyt aktiivinen kansainvälinen toimija, joka luo turvallisuutta erityisesti omille lähialueilleen. Suomi edistää oikeusvaltion, demokratian ja ihmisoikeuksien toteutumista globaalisti niin kahdenvälisesti kuin Euroopan unionin ja kansainvälisten järjestöjen kautta. Suomi on jäsen kaikissa keskeisissä läntisen yhteistyön järjestöissä, myös Natossa.

Suomi on maailman turvallisimaa ja vahvimman oikeusvaltion. Vaikka maailma on entistäkin keskinäisriippuvaisempi, Suomi on pystynyt vastaamaan tehokkaasti kansainvälistä turvattomuutta luoviin ilmiöihin. Suomessa on kyvykäs ja laaja, asevelvollisuuteen perustuva armeija, ja kansalaisten maanpuolustustahto on korkealla. Ihmiset luottavat toisiinsa, ja myös viranomaisiin ja instituutioihin luotetaan.

Suomi on toiminnallaan asettanut esimerkin, miten maa voi olla menestyvä ja toteuttaa kestävä kehityksen päämääriä samalla, kun ihmiset ovat vapaita ja kansalaisyhteiskunnat kunniallisia. Euroopan Unioni lukeutuu maailman johtaviin toimijoihin niin ulkopoliittisessa kuin taloudessa. Eurooppalainen yhteistyö on keskittynyt kysymyksiin, joissa yhteinen päätöksenteko tuottaa lisäarvoa. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen, vapaakaupan ja maahanmuuton kysymyksiin on löydetty kestäviä, rajat ylittäviä ratkaisuja.

Uudelleen rakennettu Suomi on maa, jossa innostus on voittanut lannistuksen ja positiivisuus negatiivisuuden. Siihen on johtanut kokoomuksen arvojen mukainen pitkäjänteinen työ niin kunnissa, eduskunnassa kuin Euroopan unionin tasolla.

Tilannekuva

Suomi on viime vuosien erilaisissa vertailuissa menestynyt pääasiassa loistavasti. Tilastokeskuksen keräämien vertailutietojen mukaan Suomi on maailman vakain, vapain, onnellisin ja turvallisimaa. Suomessa on vähiten järjestäytyneitä rikollisuuksia. Oikeuslaitoksemme on maailman riippumattomin. Olemme maailman lukutaitoisin kansa, ja meillä on eniten inhimillistä pääomaa. Suomessa on maailman puhtain ilma.

Samaan aikaan näemme, miten aivan liian moni jää syrjään ja vähäosaiseen asemaan. Nuoret tuntevat huolta siitä, löytyykö kaikille mielekäästä työtä ja riittävätkö omat taidot tulevaisuudessa. Uskaltaako perustaa perheen ja toteuttaa haaveen omista lapsista? Ihmisarvoisen elämän edellytykset myös elämän viimeisinä vuosina huolettavat. Moni miettii, uskaltaako luottaa siihen, että kun oma toimintakyky ei vanhana enää riitä itsenäiseen pärjäämiseen, ovatko riittävät palvelut silloin saatavilla.

Eriyisen huolen aiheena on, pystytäänkö kaikkein heikoimmista ja sairaimmista huolehtimaan tilanteessa, jossa esimerkiksi äkillisesti leviävä tartuntatauti kuormittaa terveydenhoitojärjestelmän ja koko yhteiskunnan voimavarat äärimmilleen. Alkuvuonna 2020 koronapandemia toi esiin yhteiskuntien haavoittuvuuden tällaisissa tilanteissa kaikkialla maailmassa. Suuri kysymys on, onko tällaisiin uhkiin varauduttu riittävän hyvin.

Ihmiskunnalle ja varsinkin Suomen kaltaisille kehittyneille maille tieteen edistysaskelet ja teknologinen kehitys ovat tuoneet valtavasti hyvää. Samalla on noussut yhä suuremmaksi huolenaiheeksi kysymys siitä, riittääkö kaikille tulevaisuudessa mielekästä ja elannon tarjoavaa työtä. Suuri kysymys on, pystymmekö ottamaan kaiken tarjolla olevan hyödyn uuden teknologian mahdollisuuksista ja samalla varmistamaan, että kehityksen kyydissä pysyvät mukana muutkin kuin vain eturivin osajat.

Maailmanlaajuisesti ilmastonmuutos ja jäteongelma sekä muut ihmisen toiminnasta aiheutuvat ympäristöhaitat vaarantavat ekosysteemejä ja luonnon monimuotoisuutta. Samalla ne heikentävät ihmisten asuin- ja elinympäristöjä. Ympäristöongelmat ovat kasvava riski niin talouden, terveyden kuin turvallisuuden näkökulmasta. Epävakaat olosuhteet maailmalla heijastuvat myös Suomeen talouden heilahteluiden, muuttoliikkeiden ja rajat ylittävän rikollisuuden kautta. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristöä leimaavat tiivistyvä vastakkainasettelu Yhdysvaltain ja Kiinan välillä, Venäjän ja Turkin politiikan arvaamattomuus, monenkeskisen yhteistyön haasteet sekä kauppapolitiikan rajoitusten valjastaminen suurvaltapolitiikan välineiksi. Tilanne edellyttää Suomelta aktiivista ulkopoliittikkaa sekä vahvaa tukea Euroopan unionin yhteisille linjauksille.

Vaikka Suomessa olemmekin onnistuneet kulkemaan kohti ympäristön kannalta kestäväää taloutta, meillä on vielä paljon annettavaa ilmasto- ja ympäristövastuun vahvistamisessa. Tämä koskee niin oman elämäntapamme kestävyyttä kuin ratkaisujen kehittämistä maailmanlaajuisiin ongelmiin. Olemme tällä hetkellä maailman turvallisimaa maa, mutta emme voi sulkea silmiämme nykyajan uhkakuvilta. Kansalaisten turvallisuus on nähtävä perusoikeutena, joka julkisen vallan on taattava. Se vaatii jatkuvasti ajantasaisia valmiuksia vastata niin perinteisiin kuin uudenlaisiin uhkiin.

Suomelle tärkein arvo-, turvallisuus- ja talousyhteisö Euroopan unioni on tienhaarassa. Koronakriisin jälkeinen EU:n uudelleenrakennus voi pahimmillaan syventää EU:n jäsenvaltioiden välisiä ristiriitoja peruuttamattomasti. Jäsenvaltiot tulevat lähivuosina keskittymään koronakriisin aiheuttamien vahinkojen korjaamiseen, mikä saanee EU:n kääntymään sisäänpäin. EU:n kasvava sisäänpäin kääntyneisyys tulee lisäämään unionin haavoittuvuutta.

EU:n lähialueiden levottomuudet uhkaavat pahentua koronaviruksen leviämisen ja ilmastonmuutoksen sekä alueellisten voimapolitiittisten intressien ajamisen vaikutuksesta. Esimerkkejä seurauksista ovat hallitsemattomat väestönlitkkeet, terrorismi, järjestäytyneet rikollisuus ja ihmiskauppa. Nämä puolestaan voivat nopeasti lisätä Euroopan sisäisiä poliittisia jännitteitä, jotka voivat viivästyttää EU:n palautumista koronakriisistä. On myös varauduttava siihen, että EU:n ulkopuoliset toimijat saattavat pyrkiä hyötyämään Euroopan tämänhetkisestä haavoittuvuudesta. Ne voivat esimerkiksi käynnistää kyberhyökkäyksiä ja disinformaatiokampanjoita lisätäkseen eurooppalaisten epäluottamusta poliittista johtoa ja viranomaisia kohtaan niin kansallisella kuin EU:n tasolla.

Suomi ikääntyy vauhdilla, vauvoja syntyy yhä vähemmän ja työikäisten osuus väestöstä vähenee. Suomi kohtaa väestön ikärakenteen muutoksen voimakkaammin ja nopeammin kuin useimmat muut länsimaat. Ennusteiden mukaan Suomen väkiluku kääntyisi laskuun vuonna 2031, mikäli väestön kehittyminen pysyy nykyisellä tasolla. Syntyvyyden voimakas lasku vaikuttaa myös Suomen

eläkejärjestelmään, kun tulevina vuosikymmeninä maksajia on yhä vähemmän suhteessa eläkkeensaajiin.

Työeläkemaksujen nousu tulevaisuudessa vaikuttaisi heikentävästi yritysten työllistämisedellytyksiin ja palkansaajien ostovoimaan. Matala syntyvyys luo nousupainetta myös verorasitukseen. Väestörakenteen muutos vaikuttaa Suomessa kaikkeen. Meidän on tehtävä nopeasti vaikuttavia ja voimakkaita toimia, jotta voimavaramme vahvistuvat ja pysyvät kasvavien tarpeiden tahdissa mukana.

Huoli tulevasta ei saa ajaa apatiaan eikä viedä kykyämme löytää mahdollisuuksia toimia paremmin ja ratkaista ongelmat. Epävarmuutta aiheuttavien muutosten pelko ei saa sumentaa järkeämme. Tosiasiat on kohdattava sellaisinaan silloinkin, kun ne ovat toiveidemme vastaisia.

Suomi ja me suomalaiset pystymme tekemään oman osamme. Haluamme ryhtyä rakentamaan Suomesta ja koko maailmasta parempaa niin ihmiselle kuin luonnolle ympärillämme. Se vaatii oikeaa tilanearviota, kykyä tehdä parhaaseen tietoon perustuvia ratkaisuja ja tahtoa myös toteuttaa niitä. Kokoomus on valmis tähän vastuuseen.